

बाँगे फड्केमा डुलुवा कविहरु !

—अनिल शर्मा सुवेदी

माछापुच्छे र अन्नपूर्णको काखमा अवस्थित सुन्दर नगरी पोखरा साहित्यको राजधानी बनिसकेको छ । संभवत नेपाल अधिराज्यमै सबैभन्दा बढी साहित्यिक कार्यक्रम हुने स्थान पोखरा नै होला । यहाँका साहित्यकारहरु साहित्यिक यात्रा गर्न पनि माहिर मानिन्छन् । हरेक महिनाको तेश्रो शनिवार "अक्षर यात्रा" कार्यक्रम अन्तर्गत पोखरेली स्थापित तथा नवप्रवेशी साहित्यकारहरु पोखरा र बाहिरका विभिन्न स्थानहरुमा पुगेर त्यही स्थानको वातावरणमा भुलेर त्यहीको बारेमा गीत, कविता, मुक्तक, गजल, हाइकु आदि रचना गरेर तत्स्थानमै सुनाउने गर्दछन् । यसरी साहित्य सृजनाको कममा ठाउँ-ठाउँमा डुल्ने हुनाले पोखरेली साहित्यकारहरुलाई "डुलुवा कवि" पनि भन्ने गरिन्छ ।

यसै कममा कार्तिक महिनाको तेश्रो शनिवार अक्षर यात्राको ३९ औं श्रृंखला अन्तर्गत पोखरेली साहित्यकारहरुले स्याँझा जिल्लाको सुन्दर गाउँ बाँगे फड्केमा यात्रा तय गरे । बाँगे फड्केमा आगामि मंसिर १० देखि १४ गतेसम्म हुन गइरहेको प्रथम कृषि पर्यटन तथा भेटघाट महोत्सवको प्रवर्धनका लागि भनेर आयोजक संस्थाले अक्षर यात्राको टोलीलाई निम्ता दिएको थियो । यही निम्तालाई स्वीकार गर्दै पोखरेली कविहरु त्यहाँ पुगेका थिए । पोखराबाट हामी ४५ जना साथीहरु स्थानीय भिमसेन चोक (महेन्द्रपुल) मा जम्मा भई माइको बस चढेर यात्रा शुरु ग-यौँ । त्यो यात्रामा अक्षर यात्राका परिकल्पनाकार तथा वरिष्ठ साहित्यकार प्रकट परेनी "शिव", रेडियो नेपाल काठमाण्डौका कार्यक्रम अधिकृत तथा कवि रमेश पौडेल, गजल सन्ध्या पोखराका अध्यक्ष रुपिन्द्र प्रभावी "कटु", नवनीत साहित्य सागरका अध्यक्ष लक्ष्मण थापा, भावना परिवारकी अध्यक्ष सुश्मा पौडेल, मुक्तक मञ्चका अध्यक्ष गोविन्द गिरी, पोखरेली युवा साँस्कृतिक परिवारका सचिव सुमन श्रापित, साहित्यकार गण्डकी पुत्र लगायत अन्य थुप्रै कवि, कलाकार तथा पत्रकारहरु सहभागी हुनुहुन्थ्यो ।

बस गुड्न शुरु भएपछि बसभित्रै मुक्तक दोहोरी चल्न थाल्यो । सामान्यतया लोकगीतमा मात्र दोहोरी हुने गर्दै, तर पोखरेली साहित्यकारहरु मुक्तकमै दोहोरी खेल खपिस छन् । मुक्तक दोहोरीमा माया-प्रेम र अन्य समसामयिक विषयबस्तुमा आए । गोविन्द गिरी, कृष्ण देवकोटा, भरतराज पौडेल, कृत्रिम स्याँझाली, सरला लामिछाने "सरु" लगायतले रमाइलोसँग दोहोरीको माहोललाई तताउदै समस्त यात्रीहरुलाई मनोरञ्जन दिए । पोखराबाट करिब २० कि.मि. टाढा खड्केटारीमा हाम्रो बस रोकियो । त्यसपछि हामीहरु दूई वटा जीपमा चढेर कच्ची बाटोको यात्रामा गुड्यौँ । स्थानीय भाटखोला तर्दै वरपरका डाँडाकाँडाको सौन्दर्यपान गर्दै हाम्रो जीप उकालो चढन थाल्यो । करिब ९ कि.मि. को यात्रापछि हामी मैदान मा.वि.को गेटमा उत्रियौँ । त्यहाँ हामीहरुको टोलीलाई स्वागत गर्न स्थानीय महोत्सव आयोजक समारोहका अध्यक्ष दुर्गाप्रसाद पनेरु, मैदान मा.वि.का प्रधानाध्यापक उमाकान्त पौडेल लगायत थुप्रै स्थानीयवासी तथा विद्यार्थीहरु तत्पर भएर बस्नुभएको रहेछ । हामी त्यहाँ पुग्नासाथ कसैले

टीका लगाईदिने, कसैले फूलमाला लगाइदिने, कसैले ताली बजाउने गरेर भव्यताकासाथ स्वागत गनुभयो । मलाई अचम्म लाग्यो कि भर्खर तिहार सकिएकौ बेलामा पनि हामीलाई पहिरयाईदिनको लागि त्यत्रा सयपत्री फूलका मालाहरु कहाँबाट पाउनुभयो होला, हामी पोखरामा तिहारको लागि सानो एक मुठाको बीस रुपैयाँ तिरेर फूल किनी माला गाँसेको मान्छे, त्यहाँ त्यत्रो फूलफूलको बहार देख्दा हर्षलै मन गद्गद भयो । पछि जिज्ञासा मेटाउन मैले स्थानीयबासीलाई सोधेर थाहा पाएँ कि ती सबै फूलहरु त्यही नै फूलेका रहेछन् ।

त्यसपछि केही युवतीहरु गूरुङ भेषभूषामा हातमा मोही र गिलास लिएर अगाडि आउदै भन्न थाले—“दाइ, पानी खाने कि मोही ?” तिर्खाएको बेलामा चिसो मोही अगाडि आउँदा आउदै अरु कुरा माग्ने त कुरै भएन नि, मैले मुख खोलिहाँले—“पानी त सँधै पोखरामा खान पाइन्छ, यहाँ मही नै खाउँ न त ।” त्यपछि पेट भरुन्जेल मही खाइयो । मेरो मित्र ठट्टा गरेर भन्दै थिए—“पोखरामा मही किन नपाउने नि, २० रुपैया तिनुपर्छ, एक लिटर मही पाइहालिन्छ नि ।” त्यसपछि भोकाएका हामीलाई खानाको व्यवस्था गर्नुभयो । खाना खाएपछि हामी साहित्यिक रचनाको लागि अझै माथिको डाँडातिर चढ्न थाल्यै ।

हामीले सँधै पोखरामबाट देख्दै आएको माछापुच्छेलाई त्यहाँबाट पनि अझै स्पष्ट रूपमा देख्न पाउँदा साहै खुशी लाग्यो, जति टढा पुगेपनि माछापुच्छेलाई देख्न पाउँदा म त अझै पोखराकै सेरोफेरोमै छु भनेर गर्व लाग्दोरहेछ । दिउसो चर्केको घाम र सल्लाधारीको मन्द हावाले हाम्रो उकालो यात्रालाई आनन्दित तुल्याइरहेको थियो । माथि पुगेपछि त्यहाँ एउटा देवीको मन्दिर रहेछ, हामीले त्यहाँ दर्शन ग-यों र मैले त्यहाँ भनिहाले—“ल साथीहरु, देवीले मागेको चीज सबै दिन्छन् रे, त्यसैले सबैले आफ्नो इच्छित वर मागिहालौ है !” मैले यति भन्न नपाउदै पत्रकार तथा साहित्यिकार मित्र बसन्ती बाँस्तोलाले हाँस्दै भनिहालिन्—“वर त हाम्ले पो माग्ने हो, तपाईंहरुले त बधु माग्ने होला नि त, हैन र !”

त्यो डाँडाबाट चारैतिर हेर्दा रमाइला रमाइला गाउँहरु देख्दा हाम्रो मन फूरुङ्ग भयो, स्वर्गकै एक टुकमा आए जस्तो अनुभूति भयो । पारिपटि नमोरम पर्यटकीय क्षेत्र पञ्चासे पनि देखिदो रहेछ । त्यहाँ पुग्न करिब डेढ-दुई घण्टा लाग्दोरहेछ, त्यहाँ पुग्ने हामी सबैको ईच्छा त थियो तर समयको पावन्दीले गर्दा जान सकिएन । त्यसपछि हामी सबै साथीहरु त्यही सल्लाधारीभित्र तितरबितर भई एक्लाएक्लै भई साहित्यिक रचना रचनतर्फ लाग्यै ।

साहित्यिक रचना रचेपछि हामी मैदान मा.वि. को प्रांगणमा भेला भयों र आफूले रचना गरेका रचनाहरु सुनाउन थाल्यै । त्यहाँ हाम्रा रचनाहरु सुन्नको लागि थुप्रै स्थानीयबासी जम्मा हुनुभएको थियो । आफ्ना रचनाहरुमा प्रायजसोले बाँगे फड्केको सुन्दरता, त्यहाँ फूलेका फूलहरु, सल्लाधारी आदिको चर्चा गरेका थिए । केही नारी स्रष्टाहरुले आफूलाई बाँगे फड्के साहै मन परेको र यतैकी बुहारी हुन पाए भन्ने इच्छा व्यक्त गरिरहेका रचना सुनाए । त्यसपछि पुरुष स्रष्टा पनि के कम ! बाँगेका युवतीहरुलाई पोखरैतर्फ जान आग्रह गर्दै यस्तो मुक्तक सुनाएः—

भूस्वर्ग हौ बाँगे फडके, आइयो आउनत
 पिरतीका सयपत्री लाइयो लाउनत
 पोखराका चेलीहरु यतै घरजम गर्छु भन्छन्
 बाँगेका नानीहरु पोखरै जाउँनत

माछापुच्छे र आँधीखोलाको सौन्दर्यमा रमाउदै गरेका साहित्यिक मित्रहरु आफूलाई
 स्वर्गमै गएको अनुभूति गर्दै यस्तो रचना सुनाएः-

नमरिकनै स्वर्ग पनि देखे मैले आज
 आफ्नै हत्केलाले सूर्य छेके मैले आज
 एकातिर माछापुच्छे, आँधीखोला अर्कोतिर
 पिरतीले भरिएको गीत लेखें आज

यसरी विभिन्न भावका रचनाहरु सुनाउदै गर्दा भण्डै भण्डै साँझ पर्न आँटिसकेको
 थियो । रचनावाचनपछि सेलरोटी, भिलिङ्गा, भट्ट-मकै आदि खाजा खायौं । फर्किने कममा
 हामीलाई विदाई स्वरूप पञ्चेबाजा घन्कन थाले, कार्तिक महिनामा पञ्चेबाजाको मधुर धुनले
 हामी सबैलाई आँउदै गरेको मंसिरको भक्तिको दिलायो । त्यसपछि त के कम, सबैजना कम्मर
 मर्काई-मर्काई नाच्न थाले । साहित्य रचनामा मात्र हैन, नाच्न गाउनमा पनि हामीहरु सिपालु
 छौं है, भन्ने कुराको प्रमाणित गराइछाडे पोखरेली सप्टाहरुले । पञ्चेबाजामा नाच्ने धीत नमदै
 हामीहरुलाई समयले साथ नदिएकौ हुदाँ फेरि जीपमा चढेर आफ्नो फिर्ति यात्रा तय ग-यौं ।
 जीप कमश बाँगे फडकेवाट अघि बढ्दै जाँदा मेरो मन तरङ्गित हुदै यी भावहरु एकाएक आउन
 थालेः-

तिमै डाँडापाखासँग प्रित लाएँ बाँगे फडके
 संभन्नामै तिम्रो मीठौ गीत गाएँ बाँगे फडके
 तिम्रा मीठा याद बोकी आज फर्कदैछु
 फेरि तिम्लाई भैट्न आउने कसम खाएँ बाँगे फडके

यसरी बाँगे फडकेको स्मरणीय यात्रा पूरा गर्दै हामी उही आफ्नै कर्मथलो
 पोखरातर्फ लाग्यौं । त्यसो त पोखरा बाहिरका थुप्रै अक्षर यात्रामा गइयो, तर यो अक्षर यात्रामा
 छुट्टै किसिमको रमाइलो अनुभूति भयो । बाँगे फडकेका स्थानीयबासीले दिनुभएको माया, प्रेम
 र सदभाव कहिल्यै पनि बिर्सन नसकिने खालको थियो । जे होस्, आगामी मंसिर १० बाट १४
 गतेसम्म हुन गइरहेको कृषि, पर्यटन तथा भेटघाट महोत्सव सफलताकासाथ सम्पन्न होस्,
 शुभकामना ! साथै हामीहरु सबैजना त्यो महोत्सवमा पुगी आन्तरिक पर्यटनको प्रवर्धन गरौं,
 मेरो तर्फबाट सबैलाई यही आग्रह छ ।

(anil_sharma_subedi@yahoo.com)

